

KENTSEL ALANLARDAKİ KIRSAL FAALİYETLERE BALIKESİR ŞEHİRİ ÖRNEĞİ THE CASE OF BALIKESİR CITY FOR RURAL ACTIVITIES IN URBAN AREAS

İbrahim AYDIN*

Öz

Şehirler, bazıları tarafından medeniyetin ışık ve sıcaklığını karanlık ve soğuk dünyaya yayan ateşi olarak kabul edilmiştir. Kentler, tarım ve hayvancılık gibi kırsal faaliyetlerin yerine, sanayi, ticaret ve ulaşım gibi faaliyetlerin hâkim olduğu yerleşmelerdir. Kentler, altyapıları tamamlanmış, düzgün yapılaşmış mekânlar olup buralarda sanatsal ve kültürel faaliyetler gerçekleştirilmektedir.

Sanayileşme ile ortaya çıkan şehirler, cazip yönleri ile kırsal alanlardan yoğun bir şekilde nüfus çekmiş, hem sayı olarak hem de büyüklük olarak oldukça artmıştır. Dünyada kentsel nüfus oranı, 1950 yılında %30 iken, 1994 yılında kırsal nüfus oranı ile eşitlenmiştir. 2014 yılında %54 olan kentsel nüfus oranının 2050 yılında %66'ya ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Şehirlerin kalabalıklaşması, çevrenin insan eseri beton yığınları haline dönmesi, kentsel mekânların doğallıktan uzaklaşmasına neden olmuştur. Gecekondulaşma, trafik, gürültü, yeşil alanların yetersizliği gibi çevre sorunları şehirlerde yaşayan insanları rahatsız eder hale gelmiştir.

Şehirler, bu özellikleriyle sosyal bir varlık olan insanı adeta boğmaktadır. Şehir insanı bu nedenle doğallığa ve rekreatif faaliyetlere mecbur hale gelmiştir. Balıkesir şehrinde de insanlar, şehrin farklı noktalarında kırsal faaliyetler gerçekleştirmektedir. Şehirde yaşayan insanlar, boş alanlarda, bina bahçelerinde, balkon ve hatta teraslarda sebze üretim faaliyetleri yapmaktadır. Eski koliler, ağaç dipleri, ortadan bölünmüş bidonlar, hatta eski küvetler bile bu amaç için kullanılmıştır.

Kentsel alanlarda sürdürülen kırsal faaliyetlere gerekçe olarak; hobi, aile ekonomisine katkı ve organik ürün elde etme gibi amaçlar ön plana çıkmaktadır. Kırsal faaliyetleri sürdürenlerin cinsiyet yapısı, köy doğumlu olması veya olmaması, yaş durumu gibi özellikleri de dikkat çekmektedir.

Bu çalışmada Balıkesir şehir merkezinde kırsal faaliyetleri sürdüren bireylerin sosyoekonomik yapıları, cinsiyetleri, yapış amaçları nicel yöntemle ortaya konmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kırsal Yerleşme, Kentsel Yerleşme, Kırsal Hayat, Kentsel Hayat.

Abstract

Cities was accepted as a fire ,that spreads the light and warmness of the civilization to the dark and cold world by some. Cities are the places where industry, trade and transportation are dominant instead of rural activities such as agriculture and livestock. Cities have completed infrastructures and properly structured places where artistic and cultural activities are carried out.

The cities that emerged by industrialization attracted intense populations from the rural areas with their attractive aspects, and they increased both in number and in size. In the world while the urban population ratio was 30% in 1950, it was equal to the rural population ratio in 1994. It is estimated that the proportion of urban population, which was 54% in 2014, will reach 66% in 2050.

The crowding of the cities and the transformation of the environment into concrete manholes caused the urban spaces to move away from naturalness. Environmental problems, such as squatting, traffic, noise and lack of greenspaces, have become disturbing the people living in cities.

Cities are almost drowning the people who are social entities with these features. For this reason, people of the city have become obliged to natural and recreational activities. In Balıkesir, people also perform rural activities at different points of the city. People living in the city are engaged in vegetable production activities in empty spaces, building gardens, balconies and even terraces. Old parcels, tree bottoms, centered bins, even old tubs were used for this purpose.

Hobby, contribution to family economy and obtaining organic products come to the forefront as the reason for the rural activities that are continued in urban areas. The gender structure of the people who are sustaining rural activities, and they were born in village or not , and the age status are noteworthy.

In this study, socio-economic structures, sexes, and goals of individuals that are carrying rural activities in Balıkesir city center were tried to be revealed by quantitative method.

Keywords: Rural Settlement, Urban Settlement, Rural Life, Urban Life.

1. GİRİŞ

Şehir olgusu, doğası gereği sürekli bir değişim içinde olduğu ve bulunduğu sosyoekonomik şartlara göre farklı anlamlar kazandığı için şehir kavramı tarih boyunca farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bu anlamda literatürde, tüm zamanlar ve ülkeler için geçerli tek bir şehir tanımı ve bu tanımı ifade edecek ölçütleri bulmak mümkün değildir (Toprak, 2001).

* Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Balıkesir, iaydin@balikesir.edu.tr

Şehirlerin aynı kelimelerle yapılabilmiş bir tanımı yokken bazıları Türkiye için yeni bir şehir tanımı yapılması gerektiğini savunmaktadır (Gökyurt, Ahmet , & Sarı, 2015). Şehir ile ilgilenen her bilim kendi bakış açısına göre bir şehir tanımı yapmıştır. Bu tanımlamalar yapılırken de belli kriterler kullanılmıştır. Bu kriterler; idari merkez oluş, nüfus büyüklüğü, ekonomik veya toplumsal özellikler olabilmektedir (Avcı, 2004).

Şehir tanımları yapılırken mimarlar, planlama ve fiziki yapıyı; iktisatçılar, şehirdeki üretim ilişkilerini; siyaset bilimciler, yönetim ilişkilerini; sosyologlar, toplumsal yapıyı ve coğrafyacılar da mekân-toplum ilişkisini temel almıştır.

Bobek, şehri çok yönlü, iktisadî olduğu kadar siyasi ve kültürel bakımdan da kesin hatlarla sınırlanmamış bir bölgenin kavşak noktası, Dörries, az veya çok plânlı, kapalı-toplu veya çoğunlukla bir merkezin çevresinde toplanmış, çok çeşitli ve farklı kullanılışlara sahne olan kısımlardan meydana gelmiş bir yerleşme şekli, Mayer ise homojen olmayan karaktere sahip yerleşme olarak tanımlamıştır (Göney, 1977).

Bir yerleşmenin şehir sayılabilmesi için, o yerleşmede yaşayışın hemen hemen toprağa bağlı kalmaması ve toprağa bağlı olmayan geçim kaynaklarının da katılarak iş bölümünün belirmesi gerekmektedir (Darkot, 1955). Tanoğlu, köy ve şehir ayrımında topluluğun yakın doğal çevre ile ilişkilerini, çevreye ve toprağa bağlılık derecesi ile şehirlerin sanayi, ticaret, maden işletmesi gibi çok çeşitli işlerin başlıca geçim kaynakları olduğuna dikkat çeker (Tanoğlu, 1969). Tolun-Denker, şehirleri ziraî olmayan faaliyetlerin toplanma-yoğunlaşma mekânı ve özellikle hizmet sektörüne ait faaliyetlerin hâkim olduğu yerleşmeler olarak kabul eder (Tolun-Denker, 1976).

Göney ise şehri; dar veya geniş bir nüfuz bölgesi dâhilinde çeşitli faaliyet ve hizmetleri kendisinde toplamış ve tesir bölgesi ile ekonomik, sosyal ve idarî bakımdan bir bütün oluşturan, onunla birlikte yaşayan ve gelişen, ayrıca onun çeşitli ihtiyaçlarını karşılayan ve mekânda çevresi ile bir birlik oluşturan bir yerleşme olarak tanımlar (Göney, 1977). Doğanay da şehri tanımlarken ekonomik fonksiyona özel vurgu yaparak, ekonomik fonksiyonlar arasında tarımın çok az önem taşıdığı, çalışan nüfusun çoğunluğunun tarım dışı işlerde çalıştığı yerleşme şekli veya yerleşme birimi olarak ifade eder (Doğanay, 1995).

Tümertekin ve Özgüç, şehirlerin beş bin yıldan beri varlığını sürdüren yerleşmeler olduğunu ancak, sanayileşme ile birlikte hem sayıca hem de büyüklük açısından muazzam bir gelişme gösterdiklerini ve bazılarının göre de daima medeniyetin ışık ve sıcaklığını karanlık ve soğuk dünyaya yayan ateşi olarak kabul ederler (Tümertekin & Özgüç, 1998). Harvey'ye göre ise şehir, sanayi kapitalizminin yaygınlaşması ile ortaya çıkan yaratılan çevrenin bir yönüdür (Harvey, 2003).

Atalay'a göre, herhangi bir yerleşmede ticaret, sanayi, ulaşım, madencilik gibi farklı fonksiyonların devreye girmesi o yerleşmenin yapısı değiştirmekte ve nüfusunu arttırmaktadır. Birden fazla fonksiyonun bir merkezden yürütüldüğü, bunun sağladığı imkânlar ve geçim kaynakları sayesinde insanların bir araya gelmesi ile ortaya çıkan kalabalık yerleşmeler kenttir (Atalay, 2005).

Yerleşmelerin kırsal bir yerleşme mi yoksa kentsel bir yerleşme mi olduğunu belirlemek için çeşitli ölçütler kullanılır. Bunlar:

1. Nüfus Miktarı: Bu ölçüte göre nüfusu belirli bir miktara ulaşan yerleşmeler şehir, bundan daha az olan yerleşmeler ise köy olarak kabul edilir. Selen'e göre nüfusu 3 000 (Selen, 1957), Tümertekin (Tümertekin, 1973), Tümertekin ve Tunçdilek'e (Tunçdilek & Tümertekin, 1961) göre 5 000 ve Keleş'e (Keleş, 1973) göre nüfusu 10 000'i aşan yerleşmeler şehir olarak kabul edilirdi. Ancak günümüzde bu eşiğin ülkemiz için düşük olduğunu belirtip 20 000 olması gerektiğini savunanlar olduğu gibi (Özçağlar, 1996), bazı araştırmacılar da kırsal yerleşmelerin nüfus üst sınırının 20 000 olması gerektiğini belirtmektedir (Özgür, 1996). DPT tarafından yapılan çalışmalarda kent-kır ayrımı için 20 000 nüfus ölçütü kullanılmaktadır (Kalkınma Bakanlığı, 2013).

2. İdari Statüsü: Bu ölçüt ülkemizdeki resmi kaynaklar tarafından kullanılır. Buna göre yönetim olarak il ve ilçe statüsünde olan yerleşmeler; nüfus miktarına, hâkim olan ekonomik fonksiyona bakılmaksızın şehir olarak kabul edilir. Ancak nüfusu 10 000'in altında olup hâkim ekonomik fonksiyonun tarım ve hayvancılık gibi kırsal faaliyetlerin olduğu, ancak idari olarak ilçe statüsünde olan yerleşmelerin varlığı sebebiyle pek kabul görmeyen bir ölçüttür. Ülkemizdeki nüfusu 10 000'in altında olan birçok ilçe bu ölçüte göre şehirdir.

3. Aktif Nüfusun İstihdam Sahası: Bu ölçüte göre yerleşmedeki aktif nüfusun çoğunluğu tarım ve hayvancılık dışı faaliyetle geçimini yani sanayi, hizmet ve idari işlerle meşgul olması ve yapılan bu işlerin birbiriyle bağımlı olması gerekmektedir. Çünkü kırsal yerleşmelerdeki nüfusun önemli bir kısmı tarım ve hayvancılık faaliyetleri kendi hesapları için yürütmektedir (İşbir, 1991).

4. Sosyolojik Ölçüt: Bu ölçüt daha çok sosyologlar tarafından kullanılmaktadır. Buna göre yerleşmelerin şehir olarak kabul edilmesi için nüfusun büyüklüğü, yoğunluğu, nüfustaki iş bölümü, uzmanlaşma ve nüfusun yapısının heterojen olması önemlidir (Keleş, 2016).

Kentleşme, “Şehirleri var eden büyüme hareketi” olarak kabul edilmiş olup, şehirleşmenin sadece demografik bir gelişim olmadığı, sanayileşme ve iktisadi gelişmeye paralel olarak şehir sayısının artması ve mevcut şehirlerin büyümesi gerektiği belirtilmiştir (Keleş, 1973). Kentleşmenin belirtisi olarak da; kentsel nüfus payının giderek yükselmesi, toplam kent sayısının artması, büyük kentler sayısının artması ve metropolitan kentlerin giderek sayısının artması gösterilmiştir (Doğanay, 1994).

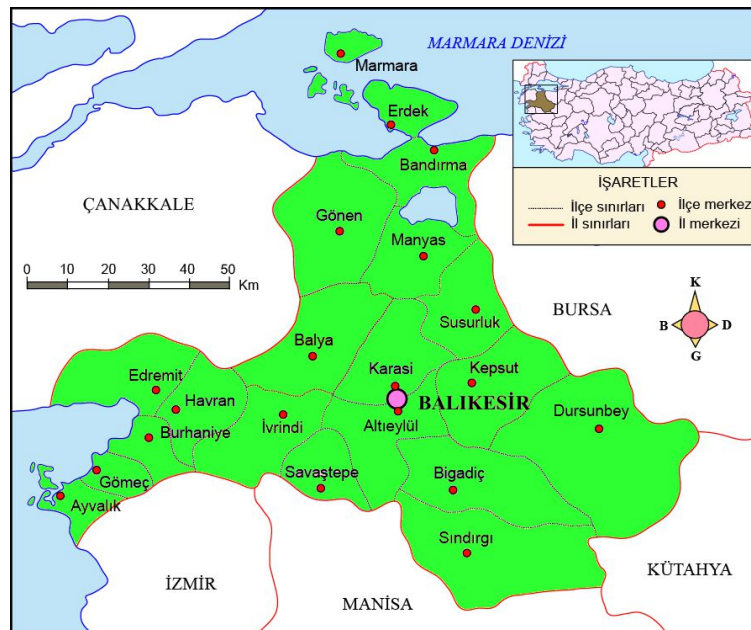
Şehirler büyüdükçe büyüklüklerine göre yeni kavramlar üretilmekte zorunda kalınmıştır. Büyük şehirlere “ana şehir” anlamında metropolis denilirken, daha büyüklerine de megaşehir denilmiştir. Bazen birkaç şehir birlikte büyüyerek birleşir ve konürbasyonları oluşturur (Tümertekin & Özgüç, 1998).

Sanayi devriminden sonra şehirlerin üstlendiği fonksiyonlar değişmiş ve üretimin ana merkezi haline gelmiştir. Önceki dönemlerde olmadığı kadar büyümüş ve meydana getirdiği kötü yaşam koşulları ve eşitsizliklerle anılmaya başlamıştır (Serter, 2013). Son yıllarda kentlerin kalabalığından, yoruculuğundan ve sağlıksız olduğundan yola çıkıp, kırsal alanlarda yaşamayı bir kaçış olarak gören bireylerin varlığı da göz ardı edilmemektedir (Çelebi Zengin, 2018). Trafik, gürültü, kalabalık ortamlar ve koşuşturma, stres de diğer psikolojik rahatsızlıkları gündeme getirmiştir. Bu gelişmelerden sonra insanların sosyal bir varlık olduğu, maddi ihtiyaçların dışında onu ruhen dinlendirecek yeşil alanın gerekliliği ön plana çıkmıştır (Aydın, 2009). İşte bu durumda insanları bu yapay çevreden uzaklaştıracak, ruhen dinlendirecek, rahatlatacak, enerjisini boşaltacak, hayata sarılma ve çalışma arzusunu artıracak doğal ve yeşil alanlara ihtiyaç duyulmaktadır (Aydın & Öztekin, 2010).

Şehirlerde yaşayan insanlardan ekonomik durumu iyi olanlar kırsal alana, doğaya giderek orada vakit geçirmekte veya kısa süreli konakladığı ikinci evi inşa etmektedir. Ancak ekonomik durumu iyi olmayanlar ise imkân dâhilinde kırsal ve kırsallığı evin yanındaki boş araziye, varsa evinin kenarındaki küçük bahçesine, içerisini doldurduğu metal ve plastik ambalaj atığına veya balkonuna getirmektedir.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

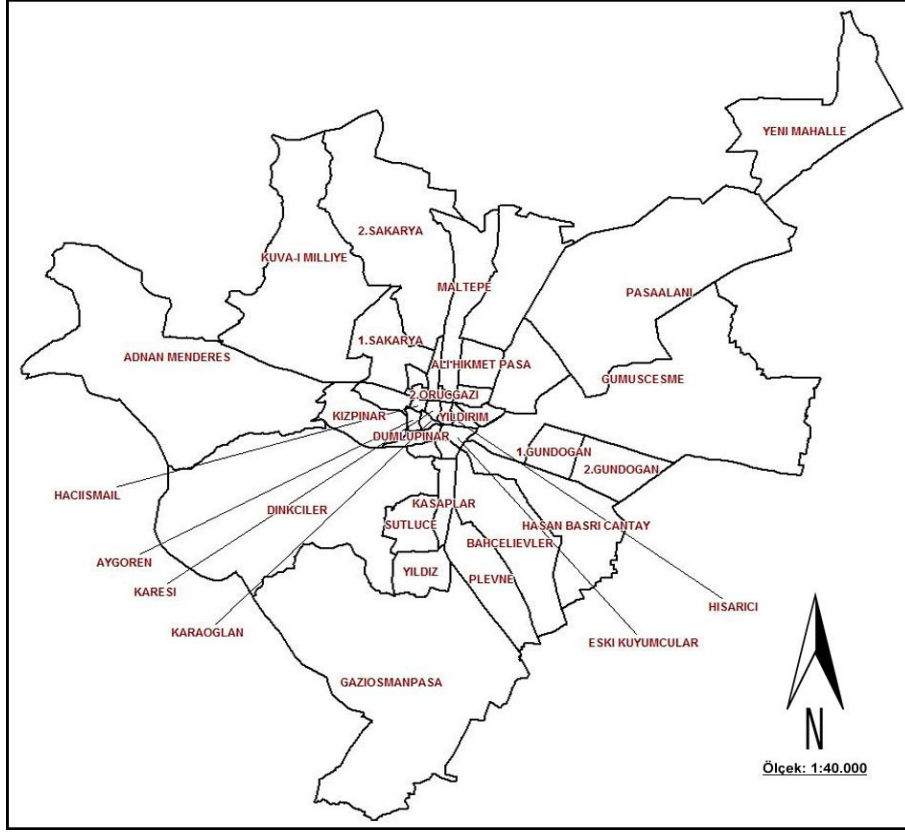
Balıkesir ili Marmara Bölgesi'nin Güney Marmara Bölümü'nde yer almakta olup; kuzeyinde Marmara Denizi, kuzey-doğusunda Bursa, güney-doğusunda Kütahya ve Manisa, güney-batısında İzmir, batısında Ege Denizi ve Çanakkale yer alır (Şekil 1). Balıkesir, 39°40' kuzey enlemleri ile, 26°28' doğu boylamları arasında yer almaktadır.

Şekil 1: Çalışma Alanı (Aydın ve Çalışkan 2019)

Balıkesir ili, 12.11.2012 tarihinde çıkan 6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile büyükşehir statüsü kazanmıştır. Bu yasaya göre Balıkesir il sınırları içerisinde yer alan köyler mahalle

statüsü almış ve buralarda yaşayan tüm nüfus da kentsel nüfus olarak kabul edilmiştir. Bu durum mülki ve idari bir durum olup, coğrafi bir durum değildir. Balıkesir ili ise 2018 yılı itibariyle 1.226.575 nüfusa sahip olup, 20 ilçesi ve 904 köyü bulunmaktadır (TUİK, 2019).

Şekil 2: Balıkesir Şehri Mahalle Haritası

Çalışma alanımız Balıkesir şehir merkezindeki Karesi ve Altıeylül merkez ilçelerinde yer alan 40 mahallededir. Bu alan yaklaşık 267 km² olup, 320 763 (2018) kentsel nüfus yaşamaktadır.

Söz konusu bu kentsel alanda yaşayıp, kırsal faaliyetleri sürdürenlerden 216 kişiye anket uygulanmıştır. Ayrıca yaklaşık 25 kişi ile yürütülen kırsal faaliyetlerle ilgili yüz yüze görüşme yapılmıştır. Yapılan saha çalışması sonuçları nitel ve nicel yöntemlerle ele alınmıştır.

3. BALIKESİR KENT MERKEZİNDE SÜRDÜRÜLEN KIRSAL FAALİYETLER

Kentsel yerleşmeleri kırsal yerleşmelerden ayıran en önemli özellik orada yaşayan nüfusun, tarım, hayvancılık, ormancılık, balıkçılık gibi kırsal faaliyetlerin dışındaki, inşaat, sanayi ve hizmet sektöründe çalışmasıdır. Ancak çalışma sahamız şehir yerleşmesi olmasına rağmen, burada yaşayan nüfusun bir kısmının çeşitli gerekçelerle kırsal faaliyetleri sürdürdüğü tespit edilmiştir. Bu faaliyetler genellikle sebze yetiştiriciliği şeklindedir. Mevsimine göre; marul, soğan, sarımsak, bakla, roka, maydanoz, ıspanak, lahana, pırasa, enginar, nane, dereotu, biber, patlıcan gibi çeşitli sebzeler yetiştirilmektedir.

Kırsal faaliyetleri sürdüren kişilerden yüz yüze görüşülen 25 kişiden 3 örneklem alınmıştır. Bunlar kentsel alanda sürdürdükleri kırsal faaliyetler için şunları söylemiştir:

İ.A. (Erkek-Memur-47 Yaşında) "Kapalı ve açık otoparkımı iptal edip, 3 metre dolgu ile 65 m² tarım alanı oluşturdum. Üzerini kapatarak sera kurdum. Yaz ve kış sebzeleri olarak yılda 2 defa ürün alıyorum. Suni gübre ve hiçbir çeşit ilaç kullanmıyorum. Hobi, geçmiş günlerimi yâd etme, doğal ürün üretme amaçlı yapıyorum. Toprakla uğraşırken zamanın nasıl geçtiğini anlamıyorum, adeta rehabilite oluyorum"

M.A. (Kadın-Ev Hanımı-49 Yaşında) "Ekonomik durumum bahçe almama yetmiyor. Ben de balkonda ve terasta saksılarda sebze yetiştiriyorum. Toprakla uğraşmayı seviyorum. Balkonum hem yeşil oluyor, hem ürünlerinden topluyorum, hem de beni ruhen dinlendiriyor"

H.K. (Erkek-Emekli ve Halen Esnaf-67 Yaşında) "Ekonomik durumum iyi. Evimin karşısında 300 metre kare bahçem var. Toprakla uğraşmayı seviyorum. Çocukluğum köyde geçti. Ticaretin ve günlük koşuşturmanın stresini bahçemde toprakla uğraşarak atıyorum. Organik ürün de elde ediyorum Komşularıma ürettiklerimden ikram ediyorum. Böylece mutlu oluyorum."

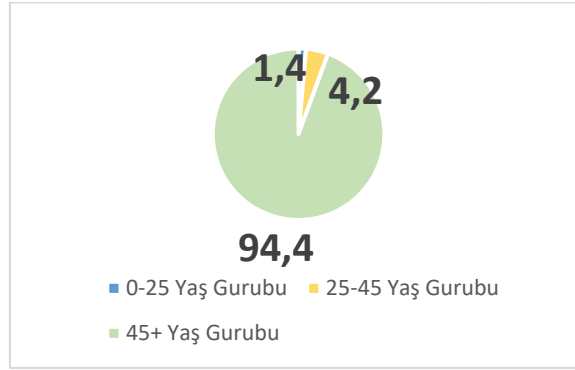
Yapılan saha çalışmasında elde anket ve görüşme metodu uygulanmıştır. Bu uygulama sonucunda Balıkesir kent merkezinde sürdürülen kırsal faaliyetlerle ilgili aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Kırsal faaliyetler genellikle kenar mahallelerde (I ve II. Sakarya, Maltepe, I ve II. Gündoğan, Ali Hikmet Paşa, Gümüşçeşme, Kayabey, Kızpınar, Vicdaniye vb.) yoğunlaştığı görülmüştür (Şekil 2).

2. Mahalle aralarındaki boş arsa, evin bahçesi, ağaç dibi, balkon ve teraslarda; saksı, bidon, kova, yağ tenekesi, hatta eski küvet gibi çeşitli kapların içerisine toprak doldurulmak suretiyle yapılmaktadır (Foto 1-12).

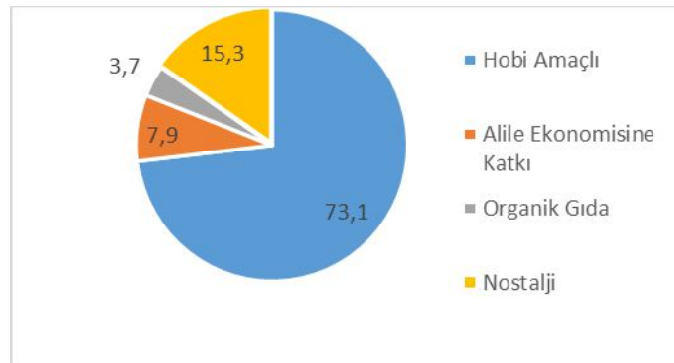
3. Arsa rayiç bedelinin yüksek olduğu merkezi iş alanının yer aldığı, eski ve binaların birbirine iyice sokulduğu, sıkışık mahallelerde, trafiği yoğun Hisariçi, Eski Kuyumcular, Karesi, Kasaplar, Aygören, Yıldırım, Dumlupınar ve Karaoğlan gibi mahallelerde kırsal faaliyetlere uygun yerlerin olmaması nedeniyle yapılmadığı görülmüştür. Ayrıca yeni kurulan ve daha çok site şeklindeki yerleşmelerin ve çevre düzenlemesi yapılan binaların yer aldığı Bahçelievler, Paşaalanı, Yeni Mahalle TOKİ gibi mahallelerde de kırsal faaliyetler pek yapılmamaktadır.

4. Balıkesir'in köylerinden göç eden ve köylerinde arazi sahibi olanların bazıları, köylerine gidip-gelerek kırsal faaliyetlerini sürdürmektedir. Buna karşılık başka illerden tayin, göç edip yerleşme gibi farklı sebeplerle Balıkesir şehrinde yaşayan, ekonomik durumu iyi olup kırsal faaliyetleri seven kişiler de şehir merkezine yakın Naıpli, Kalaycılar, Aşebacı, Atköy, Ovaköy, Ziyaretli gibi yakın köylerde arazi satın alarak ve içlerine ikinci ev inşa ederek kırsal faaliyetlerini sürdürmektedir.

Şekil 3: Şehir Merkezinde Kırsal Faaliyetleri Sürdürenlerin Yaş Guruplarına Göre Durumu

5. Şehirsel alanda kırsal faaliyetleri sürdürenlerin %94,4'ü 45 yaş üstü olup, %4,2'si 25-45 yaş gurubu ve %1,4'ü de 25 ve daha alt yaş gurubu insanlardan oluşmaktadır (Şekil 3).

Şekil 4: Şehir Merkezinde Sürdürülen Kırsal Faaliyetlerin Yapılış Amaçları

6. Şehirsel alanda kırsal faaliyetleri sürdürenlerin %73,1'i bu faaliyetleri "hobi", %15,3'ü "nostalji" amaçlı yaptığını, %7,9'u "aile ekonomisine katkı" ve %3,7'si de "organik gıda elde etme" amaçlı faaliyetleri sürdürdüklerini ifade etmişlerdir (Şekil 4).

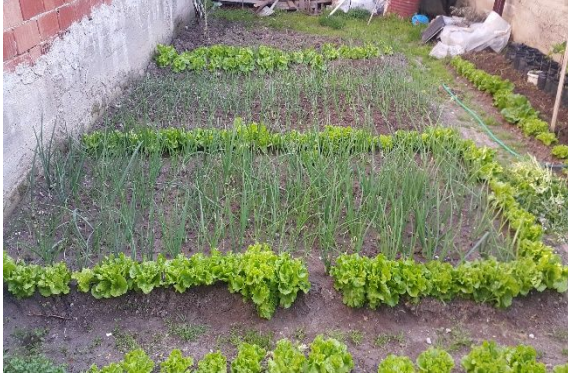

Foto:1-12 Balıkesir şehir merkezinde sürdürülen kırsal faaliyetlerden örnek görüntüler

7. Şehirsel alandaki kırsal faaliyetleri sürdürenlerin %99,1'inde "köy geçmişi" olup, bunların da %73,1'i kadın, %26,9'u ise erkektir.

8. Şehirsel alandaki kırsal faaliyetleri sürdürenlerin %78,7'si emekli olup, %21,3'ü aktif çalışandır. Bunların da %37'si memur, %36,1'i esnaf, %9,3'ü işçi ve %17,6'sı diğer mesleklerdendir.

İnsanoğlu hangi çağda yaşarsa yaşasın sosyal bir varlık olmasının yanında doğaya ve doğanın verdiklerine ihtiyaç duyar. Günümüzde şehirler, medeniyetin ve gelişmişliğin göstergesi olarak kabul edilse de, burada yaşayan insanlar için şehirlerin getirmiş olduğu sıkışık, koşuşturmalı ve stresli bir yaşam, doğanın ve doğallığın önemini daha da arttırmıştır.

Kentsel alanlarda birim alanların rayiçlerinin çok değerli olması ve her metre karenin yapı olarak değerlendirilmesi ısrarı şehirleri yapı yığınlarına dönüştürmüştür. Bunun neticesinde şehirde yaşayan insanlar, imkânları nispetinde kırsal faaliyetlere yönelmek zorunda kalmıştır.

İnsanların doğaya ve kırsal faaliyetlere ihtiyacı yerel yönetimlerin de dikkatini çekmiş ve hobi bahçeleri kurmalarına neden olmuştur. Altıeylül Belediyesi sınırları içerisinde yer alan 30 konutlu ve 120 ailenin yararlandığı hobi bahçesi buna bir örnektir. Gelir seviyesi yüksek olan şehir nüfusu ise, şehrin farklı yönlerinde şehre 5-10 km mesafelerde şehirden bağımsız, doğanın içinde (Çağdaşkent, Değirmenköy vb) siteler kurmuşlardır.

Kentlerin yeni gelişim alanları için, bundan sonra insanların doğallığa ve doğaya ait kırsal faaliyetlere ihtiyaçlarını da dikkate alınarak planlanma zorunluluğu getirmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Balıkesir şehri, Karesi ve Altıeylül merkez ilçelerinde yer alan 40 mahalleden oluşmaktadır. Yaklaşık 267 km²lik bu alanda 320 763 (2018) kentsel nüfus yaşamaktadır. Bu kentsel nüfusun belli bir kısmı farklı alanlarda şehrin sıkışıklığından ve yoruculuğundan kurtulmak için kırsal faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu faaliyetler, kişilerin gelir seviyelerine ve sahip oldukları faaliyet için uygun mekânlara göre farklı alanlarda gerçekleşmektedir.

Evin yanındaki boş arsa, evin bahçesi, evin önündeki meyve ağacının dibi, balkon, teras ve evlerin önünde uygun alanlarda sıralanan ve içleri toprakla doldurulmuş faklı ambalaj kutularında (Hatta eski banyo küveti dâhil) sebze üreticiliği yapılmaktadır. Hobi, aile ekonomisine katkı ve nostalji amaçlı yapılan bu faaliyetlerin daha çok 45 yaş ve üzeri bireylerin, geçmiş hayatında köy yaşamı bulunan, kadın ve emekliler tarafından gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

Bu durumdaki vatandaşların çeşitli amaçlarla sürdürdüğü bu faaliyetlerini daha düzenli olarak gerçekleştirebilmeleri için şunlar önerilebilir:

1. Altıeylül Belediyesi sınırları içerisinde yer alan hobi bahçelerinin başka bir benzeri Karesi Belediyesi sınırları içerisinde de kurulmalıdır. Böylece daha fazla insanın kırsal faaliyetlere katılma imkânı sağlanmış olur.

2. Kurulan ve kurulacak hobi bahçelerinin aylık ve yıllık bedelleri dar gelirlilerin de karşılayabileceği fiyatlar olmalıdır.

3. Büyükşehir yasası ile idari statü olarak köy iken mahalleye dönüşen kırsal yerleşmelerdeki köy tüzel kişiliğe ait olup, belediyelere devredilen araziler de söz konusu faaliyetler için tahsis edilebilir.

4. Kurulacak yeni sitelerde bahçe düzenlemeleri yapılırken, site sakinlerinin kırsal faaliyetleri sürdürebilmeleri için uygun alanlar bırakılmalıdır.

5. Okul çağındaki çocukların ve gençlerin de söz konusu bu faaliyetlere katılımları sağlanarak, tarımsal üretime ve doğallığa ilgileri çekilmelidir.

KAYNAKÇA

- 6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6360.pdf>, 07.03.2018. (tarih yok).
- Atalay, İ. (2005). *Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya*. İzmir: META Basım ve Matbaacılık.
- Avcı, S. (2004). Şehrsel Yerleşmelerin Belirlenmesinde Kullanılan Kriterler ve Türkiye Örneği. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Dergisi*, 9-28.
- Aydın, İ. (2009). Balıkesir Şehrinde 2003-2008 Döneminde Yeşil Alanda Meydana Gelen Değişimler. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 83-96.
- Aydın, İ., & Öztekin, Y. (2010). Kentsel Nüfusun Nefes Bahçeleri Mesire Yerlerine Bir Örnek: Değirmen Boğazı (Balıkesir). *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 88-98.
- Çelebi Zengin, E. (2018). Kent ve Kentleşme Sarmalında Türkiye. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 84-103.
- Darkot, B. (1955). Altıncı Genel Nüfus Sayımı. *Türk Coğrafya Dergisi*, 85-103.
- Doğanay, H. (1994). *Türkiye Beşeri Coğrafyası*. Ankara: Gazi Büro Kitabevi.
- Doğanay, H. (1995). *Türkiye Beşeri Coğrafyası*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayını.
- Gökyurt, F., Ahmet, K., & Sarı, V. (2015). Türkiye İçin Yeni Bir Şehir Tanımı Gerekli Mi?. *Çağdaş Yerel Yönetim*, Cilt:24, Sayı:1, 1-32.
- Göney, S. (1977). *Şehir Coğrafyası*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayını.
- Göney, S. (1977). *Şehir Coğrafyası*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayını.
- Harvey, D. (2003). *Sosyal Adalet ve Şehir, Çev. Mehmet Morali*. İstanbul: Metis Yayınları.
- İşbir, G. (1991). *Şehirleşme ve Meseleleri*. Ankara: Gazi Büro Yayınları.
- Kalkınma Bakanlığı. (2013). *Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018)*.
http://www.dpt.gov.tr/DocObjects/view/15089/Onuncu_Kalkinma_Planı.pdf (26.02.2019).
- Keleş, R. (1973). Şehir Planlaması ve Sanayi. *S.B.F. Dergisi*, 1-17.
- Keleş, R. (2016). *Kentleşme Politikası*. (15. Baskı), Ankara: İmge Kitabevi.
- Özçağlar, A. (1996). Türkiye'nin İdari Coğrafyası Bakımından Köy, Bucak, İlçe, İl ve Belde Kavramları Üzerine Düşünceler. *Coğrafya Araştırmaları Dergisi* 12, 7-24.
- Özgür, M. (1996). Yeni İlçe, Merkezlerimizin Fonksiyonel Bakımdan Gösterdiği Özellikler. *Coğrafya Araştırmaları Dergisi* 12, 25-32.
- Selen, H. (1957). *Türkiye'de Nüfus Dağılışı*. Ankara: SBF Yayını.
- Serter, G. (2013). Şikago Okulu Kent Kuramı: Kentsel Ekolojik Kuram. *TMMOB Şehir Planları Odası Planlama Dergisi*, 67-76.
- Tanoğlu, A. (1969). *Beşeri Coğrafya Nüfus ve Yerleşme*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını.
- Tolun-Denker, B. (1976). *Şehir İçeri Arazisi Kullanılışı*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını.
- Toprak, Z. (2001). *Kent Yönetimi ve Politikası*. İzmir: Anadolu Matbaacılık.
- TÜİK. (2019). *Nüfus Verileri*.
- Tunçdilek, N., & Tümertekin, E. (1961). *Türkiye Nüfusu*. İstanbul.
- Tümertekin, E. (1973). *Türkiye'de Şehirleşme ve Şehrsel Fonksiyonlar*. İstanbul.
- Tümertekin, E., & Özgüç, N. (1998). *Beşeri Coğrafya, İnsan.Kültür.Mekan*. İstanbul: Çantay Kitabevi.

Copyright of Journal of International Social Research is the property of Journal of International Social Research and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.